

informans, et sacerdotali potestate corroborans, a penetrabilibus jussit nepotes egredi, quo mererentur fieri holocaustum regis æterni. Cum intrepidi ostio erupissent cubiculi, extemplo cædentibus adversariis, martyrio digni divini conspectibus sunt immolati. Inde Pater egregius, et pontifex constantissimus, pavimento soli in modum crucis proster-nitur, et misericordem Deum humillimis precibus deprecatur. Verum quid ejus felix anima tunc Deo fuerit locuta, quæ mortalis valet prodere lingua? Sed sine dubio talia petiit, qualia statim impe-trare promeruit. Ingressi autem intrinsecus adver-sarii furentes, interfecerunt omnes in ore gladii, quoscunque repererunt ibi.

37. Denique unus ex crudelissimo agmine, in-flammatus immanissimi furoris rabie, tectum de-super subiit, et beatum pontificem terræ prostra-tum inspexit: moxque diabolico spiritu exagi-tatus.

Percussit telo victurum in sæcula Christo.

Sic pretiosus Domini sacerdos Lambertus, testis gloriosus, felici martyrio est consecratus, taliterque regnum cælorum, quod diu desideravit, vivens et coronatus feliciter intravit. Jacuit quippe beati viri corpus exanime, perfusum sanguinis sui im-bre; sed anima ab angelis in cælum est evecta, et inter consortia supernorum civium collocata, ubi fruitur gaudens et exsultans societate apostolo-rum, glorificatione prophetarum, confessione mar-tyrum, cohæreditate confessorum, integritate vir-ginum, obtinetque palmam perennis gloriæ, et stolam jucunditatis æternæ. Corpus tandem sacro-sanctum pauci, qui evasere internecionis pericu-lum, navi velociter imposuerunt, et ad Trajectum

(523) Hisce indicat, ad S. Lamberti tumulum, ejusdem vocem inter cælestem melos auditam fuisse:

usque delatum in ecclesia apostolorum Principis honorifice sepelierunt.

Exanimis artus nec liquit cœlica virtus,
Monstravit populis, quantæ fuerit bonitatis
Hic, feritate furens quem Dodo peremerat amens.

38. Nam dum conderetur tumulo, immensus odor affuit e cælo, vincens omnia aromata suavita-tis fragrantia. Nec deficit angelorum sublimitas ejus sarcophago, primorum dierum illum custo-diens tempore, ostendensque sui carminis proco-dia, quæ munerum præmia in cœlesti aula ejus possideret anima.

Ut subtilis erat dicti vox præsulis alma!
Illuc vicini multo admiramine ducti,
Sæpius accedunt, et quid sit, noscere quærent,
Qui sint, quidque canant, vel quæ sint munera vocis,
Sed tunc interius proprios extendere visus
Dum cupiunt, ea vox tenui subducitur aura,
Ut solet audiri, cum vas contingitur æris,
Et sonus assurgens paulatim dicitur astris.
At docte dum se retrahunt ut longius essent,
Dulcibus auditu resonabat vocibus aer (523).

Convenit etiam omnis pene provincia, de absentia ejus ingentes ineffabili mœstitia, et ad cælos alta usque emittentes suspiria. Complevit autem sacra-tissimus Lambertus pontifex et martyr Christi gloriosissimus cursum sui agonis xv Kal Octobr, regnante Deo vivo et vero in Trinitatis plenitudine, et unitatis majestate, cui exstat laus et sancto-rum jubilatio, necnon et perpes gratiarum actio, nunc et semper per immortalia sæculorum sæcula. Amen.

cæterum versus illos, ut sæpe alios hausit ex poetâ anonymo.

ANNO DOMINI DCCCCXXII.

HERVÆUS RHEMENSIS ARCHIEPISCOPUS

NOTITIA HISTORICA.

(Ex Gallia Christiana, tom. IX.)

Præsul ille, quem Flodoardus *Herivæum* vo-cat, « ex aula regis ad episcopatum assum-ptus est anno 900, vir genere nobilis, nepos videlicet ex sorore Huchaldi comitis; qui juve-nis quidem ad hunc provectus est honorem, exsequentibus et rite celebrantibus ejus ordinatio-nem Riculfo Suessorum episcopo, Dodilone Came-racensi, Otgario Ambianensi, Mancione Catalau-nensi, Rodulfo Laudunensi, Otrifido Silvanectensi, cæterisque diocesanis consensum præbentibus, et decretum hujus ordinationis corroborantibus.

Qui mox huic adeo gradui sese exhibere stu-duit habilem, bonis omnibus præbens amabilem, ipsis etiam sensibus imitabilem: benignus amator existens pauperum, largus solator religiosorum, multumque misericors, recreator lugentium miserorum: ecclesiasticis apprime cantibus eruditus ac psalmodia præcipuus, et hujus exercitatione limatus, animo vultuque jocun-dus, suavis atque mitissimus, omnique bonitatē conspicuus, pater cleri, atque totius populi pie-patronus; tardus ad irascendum, et velox ad

andum : amator ecclesiarum Dei, et fortissimus sibi commissi cum Dei virtute defendere cepit denique res diversas et villas Ecclesie antecessor suus per precarias sive præstarias in contulerat personis. Cui sedula intentione id spiritualia, affluenter exuberabant temeraria quæ ipse honesta dispensabat prudentia. acris competentibus episcoporum ministerialibus orationibus incessanter intentus. » Ipso consecrationis suæ, qui fuit prid. Non. Jul. legit in templo B. Mariæ Rhemensis excommunicatorum hominum Balduini comitis Flandriæ, ob non Fulconis ab illis perpetrata. Anno 901, 1. Januar. retulit corpus sancti Remigii ab illa cathedrali in suum monasterium, astanti arolo rege, et Richardo Burgundiæ duce.

git Flodoardus : « Hic pontifex castrum Mornon reparatis munitis muris, et ecclesiam inibi a novo restauravit, atque in honore sancti genitricis, ut olim fuerat, dedicavit, colloca- bi sancti Victoris ossibus quæ haud procul fuerant castello reperta. Munitionem quoque Codiciaeum tuto loco constituit atque firmam nihilominus munitionem apud Sparnaper fluvium Maternam construxit. Ecclesias nonnullas quæ sub persecutione Normannorum fuerant restaurari fecit atque conse- . Sed et in Vosago, infra possessionem beati gii ecclesiam construxit, ac per assensum Marcensis episcopi depositis inibi muneribus un sancti dedicavit. Rhemis quoque ecclesiam honore S. Dionysii extra murum civitatis onicis urbis constructam consecravit, ubi et era sanctorum B. Rigoberti episcopi et S. ulfi abbatis servanda deposuit. Cryptum e sub ipsa sede majoris ecclesie, quæ diu manserat oppleta, ubi B. Remigius secreto Deo fundere fertur assuevisse, mundatam ultam in honore ipsius sancti præsulis con- it. Multis quoque donariis Rhemensem ec- n perornavit, coronis argenteis atque lamis tam aureis quam argenteis illuminavit. tiam vasis utriusque hujus pretiosi metalli, gemmeis locupletavit. Insuper et altare in chori sub honore Sanctæ Trinitatis edidit dicavit, et tabulis argento coopertis circum- Crucem quoque majorem auro cooperuit, mis cum sacrosanctis pignoribus decenter ivit. Ornamentis etiam holosericeis quamplurimam decoravit aulam. Mihi quoque et cælam clericis canonicis, quam monachis et monialibus, omnibusque pro diversis eum ibus necessitatibus multa largitus est be-

mannis, flagrante inter principes discordia, in Francia figentibus, Hervæus horum con- ni serio incumbendum duxit, quo gentis fero- hristi iugo mitigata rapinis et grassationibus imponeret. Exstat Joannis IX papæ rescri- ad eundem præselem, quo respondens anno r 904 ipsius consultatione de Normannis nuper em conversis, ait mitius cum eis agendum

A esse, nec contra eos severitatem canonum esse ex- tendendam, ne forte insueta onera portare recu- santes ad pristinam impietatem relaberentur. Duas etiam Synodos celebravit anno 905 « cum coepi- scopis suæ dioceseos in quibus de pace et religio- ne sanctæ Dei Ecclesie, statuque regni Francorum salubriter competenterque tractavit. Ad petitionem quoque Vithonis, tum Rothomagensis episcopi, col- lecta ex diversis auctoritatibus SS. Patrum xxiii ca- pitula qualiter ipsi Normanni tractari deberent, ei- dem archiepiscopo delegavit... » Anno 909, vi Kal. Jul. celebravit concilium apud Trosleium. Anno circiter 910. post mortem Anscherici Parisiensis episcopi, summus regis cancellarius effectus est. Tantum vero profecit in catechizandis Normannis, ut ii « post bellum quod Robertus comes contra eos Carnotenus gessit, fidem Christi apud Rotho- magum tandem susceperint, concessis sibi mariti- mis quibusdam pagis cum Rothomagensi quam pene deleverant urbe, et aliis eidem subjectis. » B Hungaris quoque regnum Lothariense depræda- tibus, dum Carolus proceres Francorum in auxi- lium sibi contra gentem ipsam convocaverat, so- lus hic præsul ex omnibus regni hujus primatibus cum suis tantum in defensionem Ecclesie Dei regi occurrit anno 919, habens armatos secum, ceu fertur, mille quingenos. Anno 920, cum pene cun- cti Francorum optimates apud urbem Suessionicam a rege suo Carolo desciscentes propter Haga- nonem consiliarum suum quem de mediocribus electum super omnes principes audiebat et hono- rabat, cum penitus reliquissent, hic pontifex fide- lis et pius, atque robustus in periculis semper exi- stens, regem intrepidus ab eodem loco suspiciens, ad metatum suum duxit ; indeque secum ad ur- bem Rhemensem perduxit et per septem fere menses eum prosecutus atque comitatus est, do- nec illi comites suos eundemque regno restituit.

C Inde Erlebardum comitem pagi Castricensis ana- themate percussit ob mala quæ episcopatu infere- bat ; castra quoque Altimontis et Marceriarum ab ipso Ecclesie Rhemensi surrepta recuperavit. Tunc synodo apud Trosleium præfuit ac suscripsit anno 924, præsentem Carolo rege, in qua Erichardus comes excommunicatus post mortem absolvitur. Nec multo post a clientela Caroli, cui ad id tem- pus fidissimus atque acceptissimus fuerat, reces- sit, ut conjectat Mahilio noster, quod præceptum sibi anno præcedenti summi cancellarii officium Carolus Rogero Trevirensi archiepiscopo deman- daverat. Tandem paucis diebus languore confe- ctus exspiravit vi Non. Jul., anno 922, tertia die post consecrationem Roberti regis, quarta vero antequam vicesimum secundum sui episcopatus expleret annum ; funeratus solemnibus exsequiis, quibus interfuere plures antistites qui die obitus Durocortorum advenerant. Andreas Quercetanus in Historica genealogica gentis Castellionæ, ubi, Hervæi elogium visitur, scribit fratrem fuisse Odo- nis Castellionei, in quo totius gentis illius stirpem posuit. De scriptis ejus lege Rivetem nostrum Hist.-litter. Franc. tom. VI, pag. 185.

HERVÆI RHEMENSIS

EPISTOLA AD WITONEM ARCHIEPISCOPUM ROTHOMAGENSEM.

penitentia debet injungi non baptizatis gentilibus, et baptizatis, et rebaptizatis, et postea e paganico ecclesias devastantibus et Christianitatem delentibus. Ex sententiis Patrum, et libris, et decretis libris pontificum Romanorum.

(Province ecclesiastique de Reims, tom. I.)

erendissimo ac dilectissimo fratri et coar- scopo Witoni, Hervæus Rhemorum archi-

episcopus plurimam in omnium Salvatore salu- tem eternæque beatitudinis felicitatem.